

Гелемей М. О. – кандидат юридичних наук,
провідний науковий співробітник відділу
організації науково-дослідної роботи
Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ПОДОЛАННЯ ФІНАНСУВАННЯ ЕКСТРЕМІСТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Нині проблема міжнародного екстремізму, гарантування миру та міжнародної безпеки є актуальною майже для кожної держави світу. Боротьба з тероризмом стала пріоритетним напрямом діяльності ООН та інших міжнародних організацій. Активізація екстремістських настроїв в Україні по-новому формулює завдання боротьби з їх фінансуванням і вимагає вжиття жорстких заходів контролю за фінансовими потоками. Тому діяльність щодо виявлення та ефективного блокування каналів фінансової підтримки екстремістських і терористичних організацій має бути одним із ключових напрямів довгострокової стратегії діяльності державних органів. Це спричинено тим, що саме фінансування надає можливості для здійснення терористичних актів, забезпечуючи відповідну підготовку терористів, їх технічне оснащення та інші необхідні витрати. Таким чином, закриття потоків фінансування є найкращою зброєю в протидії тероризму. Розширення сфери фінансового контролю визначає характерні особливості діяльності державних органів щодо вирішення цих завдань. Напрацювання методик виявлення фінансування екстремістських організацій, відповідно до національного законодавства, розвиток міжнародних зв'язків та обмін інформацією є важливими умовами для виявлення і знешкодження фінансової інфраструктури, яка підтримує діяльність зазначених організацій. Боротьба з фінансуванням екстремізму має передбачати комплекс заходів організаційно-правового, економічного та політичного характеру в міжнародному та внутрішньодержавному просторі, які здійснюють всі учасники цього процесу з метою недопущення виникнення екстремістських поглядів і терористичних актів.

Фінансування екстремістської діяльності пов'язано з учиненням злочинів, що є «базовими» для цього угруповання, тобто таких, які, на думку учасників екстремістських

організацій, є найбільш безпечними під час вчинення (наприклад, за відсутності явних потерпілих) і фінансово вигідними. «Базовими» є злочини, які не можна зарахувати до таких, які вчиняють з корисливих інтересів. Проте іноді вчиняють злочини, які можна розглядати як ексцес. Зазвичай вони не мають на меті організацію фінансування екстремістської діяльності [1].

Питання фінансування діяльності й окремих заходів екстремістського угруповання особливо гостро постає в періоди, пов'язані з: формуванням угруповання; підготовкою, навчанням його учасників; підготовкою і проведенням масових виступів (організація масових заворушень і мітингів, вчинення нападів на громадян, знищення майна, вчинення терористичних актів, виготовлення друкованих матеріалів екстремістського характеру тощо).

Фінансування екстремістських організацій передбачає постійну або разову допомогу з боку комерційних, громадських, релігійних, державних (інших держав) організацій (установ) або від окремих осіб (донорів), зокрема (для останніх) за рахунок коштів, отриманих злочинним шляхом, а також внесків осіб, які є членами угруповання (рядових членів або лідерів). З огляду на самоорганізаційний характер екстремістських організацій, самофінансування, на нашу думку, є найбільш поширеним явищем.

Проведення відповідного фінансового моніторингу є ефективним в разі так званого пруденційного (попереднього, «раннього») нагляду, що дає змогу реєструвати потенційні можливості виникнення відповідних ускладнень і проблем у діяльності фінансових інститутів, пов'язаних із фінансуванням екстремістської діяльності [2, с. 52].

Важливим є встановлення осіб, які вийшли з угруповання через розчарування в його лідерах або в самій діяльності формування чи його ідеології. Для цього потрібно під час розслідування встановлювати факти виникнення конфліктних ситуацій у складі угруповання (вони є характерними для екстремістських угруповань, які традиційно спираються на молодь), виявляти «опозиціонерів» і «ренегатів», які в подальшому залишили екстремістське формування. Ці особи можуть дати вичерпні свідчення щодо питань фінансування угруповання на окремих етапах злочинної діяльності.

Також необхідно встановлювати факти злочинної діяльності екстремістського формування (організації), які не є «базовими» для цього формування, зокрема крадіжки, вимагання та інші злочини, які вчиняються з корисливих мотивів. Звісно, такі злочини члени подібних формувань вчиняють не на належному професіональному рівні, що надає можливість правоохоронцям їх розкрити, а винних притягнути до кримінальної відповідальності. Важливо, що в процесі розслідування таких правопорушень слідство може отримати інформацію і щодо безпосередньої діяльності екстремістського формування.

Список використаних джерел

1. Бояров В. І. Щодо особливостей фінансування екстремістської діяльності [Електронний ресурс] / В. І. Бояров. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/1_2017/68.pdf. – Назва з екрана.

2. Воронов А. М. Административно-правовые меры противодействия легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, и финансирование терроризма / А. М. Воронов и др. // Оперативник (сыщик). – 2015. – № 3. – С. 50–54.

Герасименко Л. В. – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри економічної безпеки Національної академії внутрішніх справ

ТІНЬОВИЙ БАНКІНГ ЯК ЗАГРОЗА БЕЗПЕЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Нині Україна робить рішучі кроки щодо вступу до Європейського Союзу. Однак попри переваги європейської інтеграції, необхідно готуватися до виникнення нових загроз, пов'язаних з можливим порушенням національної безпеки країни. На сучасному етапі Європейський парламент активно обговорює та розробляє заходи щодо запобігання використанню альтернативних фінансових систем у легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму.